

Podme sa rozprávať o Alexandrovi Dubčekovi

Karol Mišovič | Pravda | 23.03.2018

Emblémový predstaviteľ Pražskej jari s programom socializmu s ľudskou tvárou, to je Alexander Dubček – jedna z najvýznamnejších osobností našich dejín. K boľavému výročiu histórie Československa – augustu roku 1968 a zároveň na pamiatku Dubčekovej osobnosti sa rozhodlo Divadlo Aréna uviesť najnovšiu premiéru, ktorá súčasne zapadá do dlhodobej dramaturgickej línie divadla – Občianskeho cyklu.

Dramatik Viliam Klimáček nemal ambíciu predstaviť historickú tému cez klasický kauzálny príbeh, ale Dubčeka chcel charakterizovať prostredníctvom jeho činov a myšlienok. Politika sa snažil čo najviac priblížiť mladému publiku, aj preto názov inscenácie spolu s menom titulnej postavy nesie piktogram # známy zo sociálnych sietí, ktorý sa stal príznačným vyjadrovacím znakom dnešnej zrejúcej i zrelej generácie. Ako sa aj hovorí v inscenácii, autor nemal záujem presvedčať presvedčených pamätníkov, ale pripomenúť Dubčeka mladým divákom. Preto herci nestvárňujú historické postavy ako ich presné kópie, ale jasne deklarujú, že ich „len“ hrajú.

V úvode inscenácie päťica hercov civilne prichádza na javisko, prečítajú pred nami scénické poznámky, rozdelia si úlohy, oblečú si tričká s menami konkrétnych politických osobností (Husák, Brežnev a i.) a začnú „hrať“. Lenže okamžite narazia na základnú slabinu textu a logicky i samotnej inscenácie. Autorova hra je viac-menej encyklopedickým rozprávaním o Dubčekových životných peripetiách a politických postojoch a neponúka textovú, myšlienkovú ani divadelnú nadstavbu. Český režisér Michal Škočovský ani herci tak nedokázali v enumeratívnom texte vybudovať potrebnú divadelnú tenziu. Všetko ostáva vo forme monotónneho konštatovania a oboznamovania publika so základnými faktami o hlavnej postave (ktoré sa i tak dočítame v informačne nasýtenom bulletine).

Jedine v momente, keď herci opustia príliš reáliami a málo umeleckou fantáziou zaťažený text a začnú hovoriť civilne za seba, odhaľovať osudy svojich rodín a ich spomienky na zločiny bývalej totality, sa vyklúje nosná téma inscenácie – konfrontácia generácie nepoznajúcej svet pred rokom 1989 na vlastnej koži s komunistickou minulosťou našej krajiny. Vtedy sú slová najpresvedčivejšie, herecké výkony najautentickejšie, inscenácia najsilnejšia. Len čo sa však vrátia k pôvodnému textu, opäť prevládne epickosť nad divadelnosťou.

S poetikou hry a príliš nedramatickou, ale zato priveľmi ilustratívnou réžiou sa súčasne nedokážu vyrovnávať všetci hereckí predstavitelia. Z päťice vyniká najmä Alexandra Palatínusová a Marián Chalány, ktorým je blízky jazyk štylizácie, kde by psychologické „vžívanie sa do postavy“ pôsobilo nadbytočne. Nerobí im totiž problém rýchly strih emócií ani eklektizmus výrazu.

Inscenácia sa končí agitačným tónom. Herci po uprataní javiska položia publiku otázku: My sme si svoje hracie pole upratali, čo vy? #dubček sa i bez tohto záveru v mnohých momentoch stáva silnou analógiou aj (seba)reflexiou súčasného spoločensko-politického diania. Preto tento epilóg pôsobí už nadbytočne. No podobne nehomogénne vyznieva celá inscenácia. Pritom ide o dramaturgicky aj spoločensky výraznú a akútnu tému, ktorá sa nedotýka iba kultovej osobnosti, akou je Alexander Dubček.

Hodnotenie Pravdy: 3/5

Viliam Klimáček: #dubček /

réžia: Michal Skočovský /

scéna: Dorota Wolfová /

hrajú: Matej Marušin, Juraj Bača a ďalší /

premiéra: 18. marca v Divadle Aréna Bratislava